

DOI NUMBER

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16941711>

How to Cite This Article

Karademir, Z. (2025). "Girişimcilik Tipolojileri: Ankara İlindeki Kobiler Üzerine Bir Araştırma", International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, (e-ISSN:2587-2168), Vol:11, Issue:4; pp: 117-130.

International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Girişimcilik Tipolojileri: Ankara İlindeki Kobiler Üzerine Bir Araştırma

Entrepreneurship Typologies: A Research on Smes in Ankara

Züleyha Karademir ¹

¹ Dr., Araştırmacı, Ankara, Türkiye

ÖZET

Bu çalışma, Ankara ilinde yer alan bir Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren işletmelerin girişimcilik tipolojilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Girişimci tipolojileri, girişimcilerin kişisel özellikleri, işletme kurma motivasyonları ve iş yapma tarzları gibi unsurlar temelinde yapılan sınıflandırmaları içermektedir. Bu sınıflandırmalar, girişimcilerin hangi tür girişimci profiline daha yakın olduklarını tespit etmeye yardımcı olmakta ve böylece girişimcilik faaliyetlerinin daha etkin yönetilmesine katkı sağlamaktadır. Girişimci tipolojilerinin doğru bir şekilde belirlenmesi, hem bireysel girişimcilerin hem de politika yapımcıların stratejik kararlarında yol gösterici olabilir. Çalışmada, Ankara'daki bir Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren 142 girişimci ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubu, rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş ve veri toplama aracı olarak Özkul'un (2008) yüksek lisans tezinde geliştirdiği anket formundan seçilen sorular kullanılmıştır. Anket soruları, girişimcilerin kişilik özelliklerini, işletmeyi kurma nedenlerini, risk alma eğilimlerini, yenilikçilik düzeylerini ve iş yönetme yaklaşımlarını ölçmeyi hedeflemiştir. Toplanan veriler analiz edildiğinde, bölgede faaliyet gösteren işletmelerin büyük çoğunluğunun "fırsatçı girişimci" tipolojisine uygun özellikler taşıdığı tespit edilmiştir. Bu girişimciler genellikle çevredeki fırsatları iyi gözlemleyen, risk alabilen, yeniliklere açık ve büyüme odaklı bireylerdir. Bununla birlikte, bazı kriterlerde "esnaf girişimci" özelliklerine de rastlanmıştır. Esnaf girişimciler daha çok geçim amacıyla işletme kuran, düşük risk tercih eden ve yenilikten ziyade mevcut işini sürdürmeyi hedefleyen bireylerdir. Ancak genel eğilim, fırsatçı girişimciliğin daha baskın olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, Ankara'daki sanayi işletmelerinin girişimcilik ekosistemine dair önemli ipuçları sunmakta ve girişimcilik destek politikalarının şekillendirilmesinde yol gösterici olabilecek niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Girişim, Girişimcilik, Girişimcilik Tipolojileri.

ABSTRACT

This study aims to identify the entrepreneurial typologies of businesses operating within an Organized Industrial Zone located in Ankara, Turkey. Entrepreneurial typologies are classifications based on various characteristics such as personal traits of entrepreneurs, their motivations for starting a business, and their management styles. These typologies serve as tools to better understand the nature of entrepreneurship and contribute to the development of more effective strategies for entrepreneurial success. Determining the entrepreneurial typology of a business or entrepreneur can help predict business behavior, inform policy decisions, and provide strategic guidance for future initiatives. The research sample consists of 142 entrepreneurs selected through a random sampling method. Data were collected using a survey instrument based on selected questions from the master's thesis by Özkul (2008). The questionnaire aimed to measure key variables such as entrepreneurial motivation, risk-taking behavior, innovation capacity, and business management approach. The analysis of the collected data revealed that the majority of businesses in the selected industrial zone exhibit characteristics of the "opportunistic entrepreneur" typology. These entrepreneurs tend to be growth-oriented, open to innovation, willing to take risks, and adept at identifying and seizing new opportunities in the market. Despite some indicators aligning with the "artisan entrepreneur" typology-typically characterized by individuals who start businesses primarily for livelihood purposes, avoid risk, and focus on maintaining current operations-the overall trend strongly supports the dominance of opportunistic entrepreneurship within the region. These findings provide valuable insights into the entrepreneurial ecosystem of industrial enterprises in Ankara. Understanding the prevailing typologies can help tailor entrepreneurship training programs, inform government support mechanisms, and guide future research aimed at fostering sustainable business development and innovation in similar industrial contexts.

Keywords: Enterprise, Entrepreneurship, Entrepreneurship Typologies

1. GİRİŞ

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Ekonomik faktörler bu faktörler arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Ekonomik sistem içerisinde girişimcilik, yeni istihdam olanakları sağlaması, esnek ve dinamik yapılarıyla değişim ve gelişime açık olmaları, risk alabilmeleri ve yönetebilmeleri, fırsatları daha iyi değerlendirmeleri gibi birçok avantajlarından dolayı büyük bir öneme sahiptir.

Schumpeter (1912)'e göre girişimci, ekonomik sisteme yenilikler getiren, yeni oluşumlar yapabilen, lider özelliklerini de taşıyan bireydir. Mueller ve Thomas (2001)'e göre ise fırsatları gören ve işletmesini bu fırsatlara göre yönlendirebilen kişilere girişimci denilmektedir. Top (2013) girişimciliği bir bütün olarak ele almakta, girişimcinin yaptığı bütün eylemlerle kurduğu organizasyon ve bu süreçte elde edilen çıktılar toplamı tanımını yapmaktadır.

Girişimciliğin teşvik edilmesi, işletme sayısının artmasına yol açmakta, dolayısıyla piyasalarda rekabet teşvik edilmektedir. Rekabet ortamı yeni fikirleri üretmeye, yeni fikirler de yeni girişimlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Her girişimin diğerlerinden farklı olması, piyasalarda çeşitliliğin artmasını da sağlamaktadır. İşletme sayılarının artması ile istihdam olanakları artmakta, işsizlik oranı düşmektedir.

Bu çalışmada girişimcilik ve girişimcilik tipleri incelenmektedir. Birinci bölümde girişimcilik ve girişimcilik tiplerine değinilmiştir. Bu bölümde öncelikle girişimcilik, girişimciliğin önemi ve türleri açıklanmış, devamında girişimcilik tiplerine yönelik yapılan araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümü uygulamaya ayrılmıştır. Uygulama bölümünde araştırmanın amaç ve önemi açıklanmış, evren ve örneklem konularında gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Kullanılan veri toplama aracına yönelik gerekli açıklamalardan sonra anket uygulamasıyla elde edilen verilerin analizine geçilmiştir. Analizler bölümünde öncelikle demografik verilere yönelik analizler tablolar halinde verilmiştir. İşletme ve girişimci bilgilerinin analizlerine yönelik gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra girişimcilik tiplerine yönelik verilerin analizine geçilmiş, örneklem grubundan elde edilen veriler doğrultusunda girişimci tiplerinin belirlenmesi yapılmıştır.

2. GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK TİPOLOJİLERİ

2.1. Girişimcilik

Girişim, farklı ölçeklere sahip yeni işletmelerin kurulması ya da kurulu bir işletmenin daha büyük bir işletme haline getirilmesidir. İşletmeyi kuran veya büyüten kişiler girişimci olarak adlandırılmaktadır. Başka bir ifadeyle ticari alanda yatırım yapan kişilere girişimci denilmektedir (Gözek, 2006: 3). Bu bağlamda girişimci, toplumların gereksinimlerini gören, bu gereksinimleri gidermek üzere mal veya hizmet üretme amacıyla maddi ve beşeri sermaye koyan, elindeki olanaklarla riske giren bireyler olarak tanımlanabilir. Girişimciliğin doğasında risk almak bulunur. Bir takım riskleri göz önüne alarak sektöre giren girişimcilerin temel hedefi, ürettikleri mal veya hizmet karşılığı bir kazanç elde etmektir. Bu düşünce girişimciliğin temelinde yer alır (Müftüoğlu, 1994: 74-75). Ardichvili vd. (2003)'nin yaptığı tanıma göre ise girişimci, girişimleri kuran, kâr elde edebilmek ve paydaşlarına değer yaratabilmek amacıyla fırsatları görebilen kişidir. Bygrave (1998)'ın yaptığı tanımda girişimci esnek, hayal gücü yüksek ve gerektiğinde inisiyatif alabilen özelliklerine sahiptir. Fırsatları değerlendirebilir, gelecekle ilgili düşünür ve değişimleri bir fırsat olarak görür. Johnson (2001) bunlara ek olarak girişimcinin temsil yetkisinden, sorumluluk yüklenmesinden, süreçlere yönelik riskleri yönetebilmesinden, engellere ve güçlüklerle karşı hedefe odaklanabilen özelliklerinden bahsetmektedir.

Girişimci teorisi ile ilgili önemli teorisyenlerden birisi Joseph Schumpeter'dir. Schumpeter, girişimciyi Ekonomik Kalkınma Teorisi (*Theory of Economic Development* - 1912) kitabında, ekonomiye yeni kombinasyonlar, yani inovasyon getiren bir birey olarak tanımlamıştır. Schumpeter girişimcinin yenilikçi olmanın dışında bir lider olduğunu da belirtmektedir (Aidis, 2003).

Girişimci kavramı fırsatları sezinleyen, yakaladığı fırsatları değerlendirerek işletmesinde gerekli değişimleri yapabilen kişi şeklinde de tanımlanabilir (Mueller ve Thomas, 2001). Girişimcilik ise girişimci tarafından sergilenen eylem, organizasyon ve elde edilen çıktı olarak ifade edilebilir (Top, 2013). Onay ve Çavuşoğlu (2010: 48)'na göre girişimcilik bir süreçtir. İktisadi fırsatları oluşturan veya değerlendiren, yaptığı üretim veya hizmet ile topluma değer katan, inovasyonla iktisadi sistemde farklılıklara sebep olan işlemler süreci, girişimcilik olarak tanımlanabilir. Girişimci; oluşacak riskler ve karşısına çıkan fırsatları değerlendirerek, şartları değişken bir ortamda sahip olduğu işletmeyi büyüme ve kâr hedefine ulaştırmak için sermaye oluşturarak yeni bir faaliyet alanı kurar (Özkan vd., 2010: 147).

Girişimcilik, yeni fırsatlar bularak, bunları ortaya çıkartmak, anlamlandırmak ve inovasyon üretme becerisidir. Girişimcilerin bu başarıya ulaşması için bir takım etmenler bulunmaktadır (Ferrante, 2005). Bu etkenlere örnek olarak riski üstlenme, başarmaya ihtiyaç duyma, özgüven, yenilikçilik, bilinmezliklere karşı hazırlıklı olabilmek, kontrol odaklı olma sayılabilir (Bozkurt ve Erdurur, 2013: 59).

2.1.1. Girişimciliğin Önemi

Geleneksel teoriler, girişimciliğin büyümeyi teşvik etmek yerine engellediğini öne sürme eğilimindedir. Klasik ekonomi, mevcut kaynakları istikrarlı bir çevrede en iyi hale getirmeye yoğunlaşmaktadır. Yenilikçi bir yaklaşımla konuya yaklaşan Schumpeter, girişimcilik, yenilikçilik ve büyüme arasındaki bağlantıyı oluşturmuş, böylece girişimciliğe farklı ve önemli bir anlam kazandırmıştır. Son zamanlarda ortaya atılan “endüstriyel evrim” teorileri, girişimcilik ile ekonomik büyümeyi doğrudan ilişkilendirmektedir. Bu teoriler, merkezi faktör olarak değişime odaklanmakta ve bilginin değişimde oynadığı rolün önemini vurgulamaktadırlar. Deneyisel yollarla desteklenen bu teoriler, girişimciliğin üç sebepten dolayı büyümeyi teşvik ettiğini iddia etmektedir (Toma vd., 2014: 440):

- ✓ Girişimcilik, işletmelerin sayısını artırarak rekabeti özendirir Bu artış kümülatif bir olgudur. Rekabet, yeni fikirlerin ortaya çıkması için uygun ortam oluşturur. Girişimcilik bu nedenle yeni girişimcilikleri teşvik eder.

- ✓ Girişimcilik bilginin yayılmasını kolaylaştırır. Bilgi kaynağından diğer kişi ve kuruluşlara daha çabuk yayılır.
- ✓ Girişimcilik firmalarda çeşitlilik yaratır. Her girişim bir noktada farklıdır bu da ekonomik büyümeyi etkiler.

Girişimcilik yeni işletmelerin doğmasına, var olan işletmelerin büyümesine, yeni iş alanları yaratmasına, yenilikçi olmasına bağlı olarak ekonomik sistem içerisinde her geçen gün önemini artırmıştır. Birçok ülke girişimci politikalar izlemeye başlamış, girişimci sayısını artırabilmek üzere altyapılarını güçlendirmiş, resmi devlet politikaları oluşturmuştur (Yıldız, 2007: 12).

Girişimciler yeni fikirlerin yaratılmasını, yaygınlaştırılmasını ve uygulanmasını hızlandırır. Bu faaliyetler sonucunda elde edilen olumlu ve olumsuz sonuçlar diğer girişimcilere yol gösterir (Yıldız, 2007: 13). Girişimciliğin ekonomiye katkısı yönünden konuya bakıldığında, bu işletmelerin piyasalarda rekabetin artmasına etkisi olduğu, artan rekabetin de ekonomik gelişmelere katkı sağladığı söylenebilir (Özkan vd., 2010: 149).

2.1.2. Girişimcilik Türleri

Girişimin yapıldığı alana, girişimi başlatan kişi veya grupların özelliklerine yönelik genel değerlendirmelerden oluşan girişimcilik türleri, bu alt bölümde ele alınmıştır. Girişimcilik türlerine yönelik yapılan genel değerlendirmeler ve sınıflandırmalar aşağıdaki gibidir:

- ✓ Orijinal Girişimcilik: Girişimciliğin ilk kez oluşturulduğu türdür. Orijinal girişimcilikte girişimci kendi becerilerine, sevgilerine, tecrübesine, bilgisine, ustalığına, kabiliyetine dayanarak hayalleri doğrultusunda harekete geçmekte, sıfırdan bir işletme kurmaktadır. Girişimlerin ilk kez kurulmuş olması ve orijinal olması bu türü diğer girişimcilik türlerinden ayırmaktadır (Top, 2006).
- ✓ İç Girişimcilik: Var olan bir kuruluş bünyesindeki girişimcilik olarak tanımlanabilir. Örgütlerin veya organizasyonların gelişmelere, yeniliklerin ortaya çıkardığı fırsatlara hızlı bir şekilde uyum sağlamasına olanak tanıyan bir girişimcilik türüdür (Antoncic ve Hisrich, 2003: 8).
- ✓ Kurumsal Girişimcilik: Farklı büyüklüklerdeki birden fazla işletme tarafından bir arada gelinerek oluşturulan üst girişimcilik türüdür. Kurumsal girişimcilik ile oluşturulan üst organizasyon ile işletmeler, kendi içlerindeki küçük girişimlerin organizasyonunu sağlarlar. Başka bir ifadeyle kurumsal girişimcilikle bir araya gelen işletmeler, yeni girişimlere destek vermektedirler (Tunç, 2007).
- ✓ Profesyonel Girişimcilik: İşletmelerin yönetimlerine profesyonel yöneticiler getirmesiyle başlayan, profesyoneller ile işletmenin yeniden yapılandırılmasıyla devam eden, sonuçta yeniden yapılandırılan işletmenin devir edilmesi veya devir alınması ile sonuçlanan girişimcilik türüdür (Özgüner, 2015).
- ✓ Teknik Girişimcilik: Genel olarak yaratıcılığa, inovasyona ve araştırmaya dayanan, teknoloji alanında ekip çalışmasını kapsayan bir girişimcilik türüdür. Aynı zamanda ileri teknolojiyi entegre eden, donanımlı ve deneyimli eğitim seviyesi yüksek girişimciler tarafından oluşturulan fikirlere yapılan yatırım olarak da tanımlanabilir (Top, 2006).
- ✓ Sosyal Girişimcilik: Hedef noktasında sosyal değer oluşturmayı amaçlayan, bu amaç doğrultusunda sosyal değerler oluşturabilecek fırsatları fark etmeye dayanan, sınırlı kaynakları kullanabilme ve yönetebilme becerisi olan kişiler ve gruplar tarafından oluşturulan girişimcilik türüdür (Peredo ve McLean, 2006).
- ✓ Çevreci Girişimcilik: Çevre sorunlarını hedef noktasına koyan, bu sorunların çözümüne yönelik çalışmalar yapmayı amaçlayan girişimcilik, çevreci girişimcilik olarak tanımlanmaktadır (Top, 2006).
- ✓ Etnik Girişimcilik: İşletmelerin göçmenlere ve ya etnik grup üyelerine ait olduğu bir girişimcilik türüdür (Valdez, 2008). Aynı zamanda ortak ulusal geçmişe sahip veya göç deneyimlerini paylaşan kişilerin birbirleriyle bağlantı kurmasını ve alışverişini amaçlayan bir girişimcilik türü olarak da tanımlanabilir (Subanova, 2013).

2.2. Girişimcilik Tipolojileri

Tipoloji, nesneleri türlerine göre sınıflandırma anlamına gelmektedir (Taylor ve Walley, 2003: 7). Sınıflandırma, belirli bir sistematik değerlendirme altında ortak özelliklerden kategoriler oluşturma demektir. Tipolojilerin belirlenmesi, çeşitliliklerin ortaya çıkartılmasının bir yoludur. Tipolojiler sayesinde, sınıflandırılan konuya yönelik olarak karmaşık durumlar, daha rahat görülebilecek duruma gelir (Woo vd., 1991: 95).

Girişimcilik, bir ülkenin ekonomik gelişiminin motoru görevi görmekte ve bu açıdan ekonomik sistem için hayati önem taşımaktadır. Bir işletme kurmak ve piyasada rekabet edebilmek ve hayatta kalabilmek zor bir süreçtir. Bu süreçte başarıya ulaşmak için girişimcilerin cesarete, yeteneğe ve yaratıcılığa sahip olması gerekir. Bir girişimcinin eğilimlerini ve niyetlerini belirleyen birçok faktör vardır. Örnek olarak aile yapısı, eğitim, ekonomik kaynaklar, mesleki deneyim, kültür, kişilik ve dini inançlar verilebilir (Özgüner, 2015: 148). Bu faktörler girişimcilerin birbirlerinden ayrılmasını sağlayan bir girişimcilik tipolojisi oluşturmaktadır.

Girişimcilik tipolojisi denildiğinde, genel olarak girişimciliğin özelliklerini içeren bir sınıflandırma anlaşılmaktadır. Bu sınıflandırmalar, aynı zamanda özelliğin tanımıyla ilgili örtüşen özellikleri de içerebilmektedir. Eğitim düzeyi yüksek girişimciler “fırsatçı girişimci” (Smith ve Miner, 1983: 330) tipolojisinde ve “modern girişimci” (De Jorge Moreno vd., 2008: 36-38) tipolojisinde aynı şekilde değerlendirilmesi, bu kesişmeye bir örnek olarak verilebilir.

Girişimcilik tipolojileri, girişimciyi tanımlamaya yönelik bir yaklaşım sunmaktadır. Girişimcilik türleri ise bir işletmenin özelliklerini ortaya koyan tanımları içermektedir. Bu girişimde bulunan girişimci “yenilikçi girişimci” tipolojisine girebileceği gibi, “prototipçi girişimci”, “idealist girişimci”, “uzman fikir yaratıcı girişimci” veya “başlatıcı girişimci” tipolojileri içerisinde de değerlendirilebilir. Özellikleri tipolojilerden bir tanesine fazlasıyla uyan bir girişimci, tipolojilerin ortak özelliklerine bağlı olarak diğerlerine de benzerlik gösterebilir. Ancak yine de aradaki farklılıkları belirlemek, bütüncül ve anlamlı değerlendirmeler yapabilmek adına yarar sağlar. Tipolojilerin temel faydası, girişimcilerin davranışlarını ve olası başarılarını daha net bir şekilde tahmin edebilmeyi sağlamaktır. Başka bir ifadeyle girişimci tipolojileri, girişimin başlangıcında ve ilk zamanlarında daha iyi değerlendirmelerin yapılabilmesi için güçlü kavramsal araçlar sunmaktadır (Woo vd, 1991: 93).

Acs, (2006: 97) girişimciliği mecburi ve fırsatçı olmak üzere iki gruba ayırmakta, insanların bu durumdan hareketle girişimci olmaya yöneldiklerini ifade etmektedir. Mecburi girişimcilik, girişimcinin daha iyi alternatiflerinin olmamasından dolayı girişimci olması durumunu göstermektedir. Fırsatçı girişimcilikte ise girişimci bir boşluk görmekte, gördüğü bu fırsatı değerlendirmek ve boş olan alanı doldurmak için girişimciliğe yönelmektedir.

Collins, Moore ve Unwalle, 1964 yılında yaptıkları araştırma sonucunda girişimcilerin homojen olmadıklarını, heterojen olmalarının da girişimciler arasındaki farklılıklardan kaynaklandığını ortaya koymuşlardır. Araştırmacılar, bu farklılıklardan dolayı girişimciliğin sınıflandırılmaya ihtiyacının olduğunu belirtmişlerdir. Yöneticiler ile girişimciler arasındaki farklılığın da ortaya konulduğu çalışmada, var olan organizasyonel yapıda belirli bir kariyeri hedefleyen bireylerin yönetici sınıfında değerlendirilmesi gerektiği, girişimcilerin ise özgürlüklerine daha fazla düşkün oldukları, var olan sistemde kendilerini kapanda hissettikleri ileri sürülmüştür (Özkul, 2008: 133).

Girişimcilik literatüründe çok çeşitli tipolojiler bulunmaktadır. Ancak Smith (1967)’in yaptığı esnaf girişimci ve fırsatçı girişimci sınıflandırmasına dayalı tipolojiler, en çok bilinen tipolojilerdir. Esnaf girişimci tipolojisindeki ortak özellikler arasında girişimcilerin eğitim seviyelerinin düşük olması, katılımcılık ve sosyal farkındalıklarının düşük olması, sosyal çevreyle mücadele yönünden kendilerini beceriksiz hissetmeleri, finansal açıdan daha kısıtlı kaynaklarının olması sayılabilir. Buna karşılık fırsatçı girişimcilerde eğitim düzeyleri daha yüksek olmakta, katılım ve sosyal farkındalıklar yönünden de düzeyleri yüksek olmakta, sosyal çevreyle mücadelede güven duyguları yüksek olmakta, yeniliklere daha açık olmakta, çeşitli finansal kaynağı kullanabilme becerileri olmakta ve ileriye yönelik stratejiler geliştirebilmektedirler (Smith ve Miner, 1983: 326). Esnaf girişimcilerin işletme yapılarında daha katı bir yönetim görünürken fırsatçı girişimcilerin işletme yapıları daha esnek olmaktadır. Esnaf girişimcilerin işletmeleri daha küçük kapasiteli, üretim araçlarını genellikle yakın yerlerden temin eden, ürün pazarlamada yereli veya bölgeyi hedefleyen, tüketici tercihlerine daha katı bir yaklaşım sergileyen işletmelerdir. Fırsatçı girişimcilerin işletmelerinde ise genellikle küresel pazarlar hedef olmakta, ürün açısından da daha büyük bir çeşitlilik olmaktadır (Rauch ve Frese, 2000).

Smith’in yaptığı esnaf ve fırsatçı girişimci tipolojisi, daha sonra ortaya atılan birçok farklı girişimci tipolojisi için de bir temel oluşturmaktadır. Smith tarafından yapılan esnaf ve fırsatçı girişimci tipolojilerinin özellikleri arasındaki farklılıklar Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Girişimci Tiplerinin Temel Özellikleri

	Esnaf Girişimci	Fırsatçı Girişimci
Eğitim Seviyesi	Düşük	Yüksek
İşçilik Deneyimi	Yüksek	Düşük
Yönetim Deneyimi	Düşük	Yüksek
Kaynak Çeşitliliği	Düşük	Yüksek
Firma Yapısı	Katı Bir Yapı	Esnek Bir Yapı
Riske Girme	Düşük	Yüksek
Fırsatları Görebilme	Düşük	Yüksek
Belirsizlik Durumları	Her Zaman Kötüdür	Yeni Fırsatlar Demektir
Yeniliğe Bakışı	Düşük	Yüksek
Kişisela Yapısı	Katı	Esnek
Karar Alma Süreci	Sadece Bugünü Düşünür	Geçmiş, Geleceği ve Bugünü Bir Bütün Olarak Ele Alır

Kaynak: Dulupçu vd., 2007: 76.

Öğüt vd. (2006: 434)'nin yaptıkları çalışmada bilişimci girişimcilik adı altında farklı bir tipoloji bulunmaktadır. Araştırmacılar, enformasyona dayalı sayısal teknolojileri bilmeye ve iyi düzeyde kullanmaya, teknolojik gelişmelerdeki potansiyeli algılamaya ve teknolojik alanda yatırım yapmaya dayalı girişimciliği, bilişimci girişimcilik olarak tanımlamışlardır.

Bir başka girişimci türü olarak kadın girişimciler ele alınabilir. Aslan ve Atabey (2009) tarafından yapılan çalışmada kadın girişimciler incelenmiş, özellikle Türk kadın girişimcilerin tipolojileri ele alınmıştır. Bu çalışmada ortaya konulan kadın girişimci tipolojisine yönelik özellikler şunlardır:

- ✓ Kadınların genel olarak sabırlı, uzlaşmacı, demokratik ve insancıl olmaları, onların kurdukları girişimcilerin başarılı olmasını sağlayan birçok özellik arasında ilk sıralarda yer almaktadır.
- ✓ Kadın girişimcilerde erkeklere karşı ekonomik bağımsızlık elde etme, güçlü olabilme, kendini ispatlayabilme gibi birçok güçlü his bulunmaktadır.
- ✓ Kadın girişimcilerin tercih ettikleri alanların başında sigortacılık, bilişim ve perakende gibi hizmet sektörleri gelmektedir.
- ✓ Kadın girişimciler, erkek girişimcilerden daha az düzeyde büyümeye odaklıdır.
- ✓ Kadın girişimciler bilmedikleri şeyleri sormaya çekinmemekte, bilenlerden danışmanlık almaktadırlar.
- ✓ Kadın girişimciler akılları ve mantıkları dışında sezgilerine de güvenmektedirler. Risk büyük ise yaklaşımları daha temkinli olur. Bu nedenle erkeklere göre başarısızlık oranları da daha düşüktür.
- ✓ Kadın girişimciler açısından yaşam tarzı, kârlılıktan önce gelir.

Girişimcilik tipolojilerinde yukarıdakilerden farklı olarak eko-girişimcilik ve biyo-girişimcilik gibi türler de bulunmaktadır. Eko-girişimcilikte çevresel sorunlar ve yenilikler ön planda yer almaktadır. Biyo-girişimcilikte ise yaşamı iyileştirmek amacıyla akademik ve teknolojik girişimcileri buluşturmak, işbirliği yapmayı desteklemek, bilgiyi ticarileştirmek ön plandadır (Savrul ve Akyüz, 2016: 171).

3. YÖNTEM

Tekdüzen hesap planı ile taslak hesap planında “Nakit ve Nakit Benzerleri, Ticari Alacaklar (Kısa ve Uzun Vadeli), Ticari Borçlar (Kısa ve Uzun Vadeli)” grubunda yer alan hesaplar ve reeskont hesapları karşılaştırılmasına ait araştırma nitel araştırma yöntemi örnek olay ve doküman incelemesi (belgesel gözlem) desenlerine göre tasarlanmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Ankara ilinde faaliyet gösteren işletmelerin girişimci tipolojilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Girişimci tipolojileri, işletme stratejileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Girişimler ve girişimciler, nitelikleri yönünden birçok farklı kombinasyon oluşturmaktadır. Tipolojilerin bilinmesi, girişimcilerin üstün oldukları yönleri gösterdiği gibi eksikliklerinin neler olduğunu da ortaya koyabilmektedir. Başarılı girişimciliğin artırılması açısından ulusal ve bölgesel girişimci tipolojilerinin oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırmamızın evreni Ankara ilindeki işletmelerin kurucularıdır. Örneklem olarak Ankara ilinde bir Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan ASKAN-DER Anadolu Sanayisini Kalkındırma ve Girişimcilik Derneği üyesi işletmelerden rasgele örneklem belirleme yöntemiyle seçilen 142 kurucu oluşturmaktadır.

3.4. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Aracı

Araştırmada iki bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anketin birinci bölümü girişimcilerin demografik verilerine yönelik maddelerden oluşmaktadır. İkinci bölümde ise girişimcilik tipolojilerinin belirlenmesine yönelik maddeler bulunmaktadır. İkinci bölüm soruları, Özkul (2008) tarafından yapılan çalışmadan faydalanılarak oluşturulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

3.5.1. Demografik Veriler

Ankete 143 girişimci katılmıştır. Bu kişilerin cinsiyetlerine, yaşlarına, medeni durumlarına ve eğitim durumlarına yönelik frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Demografik Değişkenlere Göre Frekans ve Yüzdelere

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	113	79,6
	Kadın	29	20,4
	Toplam	142	100,0
Yaş	18-29	12	8,5
	30-39	32	22,5
	40-49	50	35,2
	50-59	31	21,8
	60 ve üstü	17	12,0
	Toplam	142	100,0
Medeni Durum	Evli	78	54,9
	Bekar	41	28,9
	Diğer	23	16,2
	Toplam	142	100,0
Eğitim Durumu	İlkokul	22	15,5
	Ortaokul	18	12,7
	Lise	33	23,2
	Meslek Yüksek Okulu	23	16,2
	Lisans	35	24,6
	Lisansüstü	11	7,7
	Toplam	142	100,0

Cinsiyete göre dağılıma bakıldığında girişimcilerin %79,6'sının erkek, %20,4'ünün kadın olduğu görülmektedir. Erkek egemen toplumlarda kadınların iş yaşamına katılmaları ne kadar zorsa, girişimci olmaları daha da zordur. Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren öncelikle insan hakları, daha sonra kadın hakları ve pozitif ayrımcılık konularında büyük adımlar atılmış, kadınlar iş yaşamında daha fazla yer almaya başlamıştır. Bu bağlamda organize sanayi bölgesindeki işletmelerde girişimci olanların %20,4 oranında kadın olması, kayda değer bir durum olarak yorumlanmıştır.

Girişimcilerin yaşlarına göre dağılımları incelendiğinde en kalabalık grubun %35,2 ile 40-49 yaş aralığında yer aldığı, bunu %22,5 ile 30-39 yaş grubunun takip ettiği, üçüncü sırada %21,8 ile 50-59 yaş aralığının bulunduğu görülmektedir. Bu üç yaş grubu birlikte değerlendirildiğinde yaklaşık her dört girişimciden üçünün 30-59 yaş aralığında yer aldığı söylenebilir. Genç girişimcilerin oranı %8,5'de kalmıştır. Genç girişimcilğe yönelik olarak üniversitelerde daha fazla bilgilendirme çalışmalarının yapılması, mezun olacak gençlere girişimcilik desteklerinin en iyi şekilde aktarılması ülke ekonomisi açısından önemli görülmektedir.

Medeni durumlarına göre dağılıma bakıldığında girişimcilerin yarısından fazlasının evli olduğu görülmektedir. Evliler %54,9 oranında iken bekar girişimcilerin oranı %28,9 olarak belirlenmiştir. Diğer medeni durum grubunda ise %16,2 oranında girişimci bulunmaktadır. Aile kurmanın önemli olduğu Türk topluluklarında, araştırma yapılan girişimcilerin çoğunluğunun medeni durumunun evli olması, beklenen bir sonuç olarak yorumlanmıştır.

Eğitim durumlarına göre girişimcilerin durumlarına bakıldığında lisans mezunlarının %24,6 ile ilk sırada yer alması, Lisansüstü eğitilmiş olan %7,7 oranıyla birlikte değerlendirildiğinde yaklaşık her üç girişimciden birinin

lisans ve lisansüstü mezunu olması önemli bir sonuç olarak yorumlanmıştır. Üniversitede okuma oranlarının yükselmesi, girişimcilerin eğitim durumlarına da yansımış, ilk sıraya lisans mezunları yerleşmiştir. Oransal olarak ikinci sırada %23,2 ile lise mezunlarının grubu yer almaktadır. %16,2 oranıyla meslek yüksekokulu mezunları üçüncü sıradadır. İlkokul mezunları %15,2’de, ortaokul mezunları ise %12,7’de kalmıştır.

3.5.2. İşletme ve Girişimci Bilgilerinin Analizi

Girişimcilere işletmeyi kurmadan önce başka bir yerde çalışıp çalışmadıkları, çalıştırsa bir yönetim deneyimlerinin olup olmadığı sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Girişimcilerin Önceden Başka Yerde Çalışma ve Önceden Yöneticilik Yapma Durumları

		Frekans	Yüzde
İşletmeyi kurmadan önce başka bir yerde çalıştınız mı?	Evet	47	33,1
	Hayır	95	66,9
	Toplam	142	100,0
Önceden başka bir işletmede yönetimi deneyiminiz oldu mu?	Yok	98	69,0
	1 yıldan az	14	9,9
	1-2 yıl	10	7,0
	2-5 yıl	10	7,0
	5 yıldan fazla	10	7,0
	Toplam	142	100,0

Tablo 3’deki sonuçlar incelendiğinde girişimcilerin %66,9’unun işletmeyi kurmadan önce başka bir yerde çalışmadıkları, %33,1’inin ise önceden bir iş tecrübesi edindiği görülmektedir. Yaklaşık her üç girişimciden biri, kendi işletmesini kurmadan önce başka işletmelerde deneyim kazanmıştır. Önceden işletme yönetim deneyimi olup olmadığına yönelik durumlarına bakıldığında %69,0 gibi büyük bir çoğunluğun yönetim deneyimleri olmadığı, %9,9’unun 1 yıldan daha az süre yöneticilik yaptıkları, 1-2, 2-5 ve 5 yıldan fazla yöneticilik deneyimi olanların ise %7,0 olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde girişimcilerin çoğunluğunun önceden herhangi bir yerde çalışmadığı ve yöneticilik deneyimlerinin olmadığı söylenebilir.

Anket çalışmasına katılan girişimcilerin kurdukları işletmelerin türü, kaç yıllık bir işletme olduğu ve işletmenin yönetiminin kimlerde olduğu sorularına yönelik verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Girişimcilerin Önceden Başka Yerde Çalışma ve Önceden Yöneticilik Yapma Durumları

		Frekans	Yüzde
İşletme türü	Anonim Şirket	34	23,9
	Limited Şirket	41	28,9
	Şahıs Şirketi	49	34,5
	Diğer	18	12,7
	Toplam	142	100,0
Kaç yıllık bir işletme?	0-4 yıl	46	32,4
	5-9 yıl	28	19,7
	10-19 yıl	42	29,6
	20 yıl ve üstü	26	18,3
	Toplam	142	100,0
İşletme yönetimi kimin elinde?	Aile bireyleri	38	27,5
	Aile bireyleri ve profesyonel yöneticiler	58	40,8
	Profesyonel yöneticiler	22	15,5
	Diğer	23	16,2
	Toplam	142	100,0

Tablo 4’deki sonuçlar incelendiğinde girişimcilerin kurdukları işletmelerin türleri arasında Şahıs Şirketi %34,5 ile ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada %28,9 ile Limited Şirket, üçüncü sırada ise %23,9 ile Anonim Şirket gelmektedir. Bu sonuçlar işletme kuruluşlarında en düşük işletme türünün yoğunlukla tercih edildiğini göstermektedir.

İşletmelerin kuruluş yıllarına göre yaşlarına bakıldığında ilk sırada %32,4 ile 4 yıl ve altında yaşa sahip olan işletmelerin bulunduğu, ikinci sırada 10-19 yıllık işletmelerin yer aldığı görülmektedir. İşletmelerin yaşlarına göre dağılıma 10 yıl ve altı/üstü şeklinde bakıldığında yaklaşık yarı yarıya bir dağılımın olduğu ortaya çıkmaktadır. İşletme yönetimlerine göre sonuçlar incelendiğinde %40,8 ile ilk sırada aile bireyleriyle birlikte

profesyonel yöneticilerin yönetimde bulunduğunu belirtenlerin grubunun yer aldığı görülmektedir. İkinci sırada %27,5 ile yönetimin aile bireylerinde olduğunu belirtenler gelmektedir. İşletmeyi doğrudan profesyonel yöneticilere bırakanların oranı ise %15,5 ile üçüncü sırada çıkmıştır. Bu sonuçlar, profesyonel yöneticilerin işletme yönetimlerinde gittikçe daha fazla yer aldığını göstermesi açısından önemli bulunmuştur.

3.5.3. Girişimcilik Tipolojilerine Yönelik Analizler

Girişimci tipolojisinin belirlenmesinde ilk olarak eğitim düzeylerine bakılmaktadır. Girişimcilerin eğitim düzeylerine ilkökul için 1, Lisansüstü için 6 olmak üzere sırayla puan verilmiştir. Puan ortalaması 3,5'in altında ise *esnaf*, üstünde ise *fırsatçı* girişimci olma özellikleri daha fazla olmaktadır (Özkul, 2008: 167). Eğitim durumu yükseldikçe girişimcilerin fırsatçı girişimci olma eğilimleri artmaktadır. Anket araştırmasına katılan girişimcilerin eğitim durumlarına göre aldıkları puanlar ve puan ortalaması Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Girişimcilerin eğitim durumuna göre ortalama puanları

		Frekans	Puan	Toplam Puan
Eğitim Durumu	İlkokul	22	1	22
	Ortaokul	18	2	36
	Lise	33	3	99
	Meslek Yüksek Okulu	23	4	92
	Lisans	35	5	175
	Lisansüstü	11	6	66
	Toplam	142		496
Ortalama	3,45	Tipoloji		Esnaf

Tablo 5'deki sonuçlara göre girişimcilerin eğitim durumlarına göre toplam puanları 496 olarak hesaplanmış, ortalama değeri 3,45 bulunmuştur. Bu sonuç, örneklem olarak belirlenen girişimcilerde *esnaf girişimci* tipoloji özelliklerinin daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Ortalamanın 3,5'e çok yakın olması, girişimcilerin çoğunlukla *esnaf girişimci* özelliklerini taşıdığını göstermesine karşılık, *fırsatçı girişimci* özelliklerini taşıyanların da azımsanamayacak bir oranda olduğunu ifade etmektedir.

Girişimci tipolojisi belirlemede kullanılan ikinci parametre, girişimcinin daha önceden bir iş deneyiminin olup olmadığıdır. Önceden çırak, kalfa veya ustalık gibi deneyimlerin yüksek olması durumunda girişimcilerde *esnaf girişimci* olma eğilimi artmakta, önceden deneyimi olmayanlarda ise daha çok *fırsatçı girişimci* özellikleri görülmektedir (Özkul, 2008: 168). Bu çalışmada girişimcilere sadece önceden iş deneyimlerinin olup olmadığı sorulmuştur. Tablo 3'deki sonuçlara göre 47 girişimci önceden iş deneyimi olduğunu belirtmiş, 95 girişimci ise daha önceden herhangi bir yerde çalışmadığını ifade etmiştir. Bu sonuçlardan hareketle önceki iş deneyimlerine göre girişimcilerin *fırsatçı girişimci* özelliklerini daha fazla taşıdıkları söylenebilir.

Yönetim deneyimi, girişimcilik tipolojilerinin belirlenmesinde kullanılan üçüncü parametredir. Yönetim deneyimi az olma durumunda *esnaf girişimci* özellikleri ön plana çıkarken yönetim deneyimi arttıkça *fırsatçı girişimci* olma özellikleri fazlaşmaktadır (Özkul, 2008: 169). Bu çalışmada önceden yönetim deneyimi olmayanlara 1, 5 yıldan fazla olanlara 5 puan verilmiştir. Ortalama puana göre 3,0'ın altı *esnaf girişimci*, üstü ise *fırsatçı girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Anket çalışmasının yapıldığı örneklem grubundaki girişimcilerin önceki yönetim deneyimlerine göre puanları ve ortalamaları Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6. Girişimcilerin önceki yönetim deneyimlerine göre ortalama puanları

		Frekans	Puan	Toplam Puan
Önceki yönetim deneyimleri	Yok	98	1	98
	1 yıldan az	14	2	28
	1-2 yıl	10	3	30
	2-5 yıl	10	4	40
	5 yıldan fazla	10	5	50
	Toplam	142		246
Ortalama	1,73	Tipoloji		Esnaf

Girişimcilerin önceki yönetim deneyimlerine göre toplam puanları 246, ortalama puanları ise 1,73 olarak hesaplanmıştır. Ortalamanın düşük olmasında en büyük grubun önceden deneyimi olmayan girişimcilerin etkisi olmuştur. Bu sonuçlar, girişimcilerin *esnaf girişimci* tipolojisi özelliklerini çok daha fazla taşıdıklarını göstermektedir.

Firmaların esnek veya katı yapıya sahip olmaları durumu, girişimcilik tipolojilerinin dördüncü parametresidir. Firma yapısı olarak adlandırılan bu parametreye göre katı yapıdaki firmaların girişimcileri *esnaf girişimci* tipolojisine yakın iken *fırsatçı girişimci* tipolojisine uygun girişimcilerin firma yapıları daha esnek olmaktadır.

(Özkul, 2008: 171). Girişimcilerin firma yapılarını belirlemek üzere “Sektörde meydana gelen teknolojik gelişmelere hemen ayak uydurmak her zaman anlamlı değildir” sorusu sorulmuş, girişimcilerden “1-Hiç katılmıyorum” ile “5-Kesinlikle katılıyorum” arasında bir yanıt vermeleri istenmiştir. Verilen yanıtlara göre ortalama puan hesaplanmıştır. Ortalama puanın 3.0’ın altında olması *fırsatçı girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu, üstünde olması ise *esnaf girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Puanlandırma Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Girişimcilerin firma yapılarına göre ortalama puanları

		Frekans	Yüzde	Puan	Toplam Puan
Sektörde meydana gelen teknolojik gelişmelere hemen ayak uydurmak her zaman anlamlı değildir	Hiç katılmıyorum	48	33,8	1	48
	Katılmıyorum	43	30,3	2	86
	Kararsızım	44	31,0	3	132
	Kısmen katılıyorum	4	2,8	4	16
	Kesinlikle katılıyorum	3	2,1	5	15
	Toplam	142	100,0		297
Ortalama	2,09	Tipoloji			Fırsatçı

Tablo 7’deki sonuçlara göre girişimcilerin çoğunluğu, sektörde meydana gelen teknolojik gelişmelere hemen ayak uydurmanın anlamlı olduğunu düşünmektedir. Sorudaki ters ifadeye hiç katılmadığını (%33,8) ile katılmadığını (%30,3) belirtenler birlikte değerlendirildiğinde, yaklaşık her üç girişimciden ikisinin bu ifadeye katılmadığı görülmektedir. Toplam puan 297, ortalama ise 2,09 olarak hesaplanmıştır. Ortalamanın 3,0’ın altında kalmış olması, girişimcilerin *fırsatçı girişimci* tipolojisine daha fazla meyilli olduklarını göstermektedir.

Girişimci tipolojilerinin belirlenmesinde kullanılan beşinci parametre, girişimcinin risk alma düzeyi ile ilgilidir. Bu düzeyi belirlemek üzere girişimcilere “Bir işin başarısızlığa uğrama olasılığı varsa o işe hiç girilmemelidir” sorusu sorulmuş, yanıtlarını “1-Hiç katılmıyorum” ile “5-Kesinlikle katılıyorum” arasında vermeleri istenmiştir. Verilen yanıtlara göre ortalama puan hesaplanmıştır. Ortalama puanın 3.0’ın altında olması *fırsatçı girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu, üstünde olması ise *esnaf girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir (Özkul, 2008: 172). Puanlandırma Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Girişimcilerin risk alma durumlarına göre ortalama puanları

		Frekans	Yüzde	Puan	Toplam Puan
Bir işin başarısızlığa uğrama olasılığı varsa o işe hiç girilmemelidir	Hiç katılmıyorum	12	8,5	1	12
	Katılmıyorum	13	9,2	2	26
	Kararsızım	59	41,5	3	177
	Kısmen katılıyorum	29	20,4	4	116
	Kesinlikle katılıyorum	29	20,4	5	145
	Toplam	142	100,0		476
Ortalama	3,35	Tipoloji			Esnaf

Girişimcilerin risk alma durumlarına göre sonuçlara bakıldığında en büyük grubun %41,5 ile “kararsız” olanlar grubu olduğu görülmektedir. İfadeye kısmen ve kesinlikle katılanlar %20,4’er oranlarla ikinci ve üçüncü sırada çıkmıştır. Bu sonuçlar, girişimcilerin çoğunlukla riske girmeyi tercih etmediklerini göstermektedir. Tipoloji yönünden toplam puan 476, ortalama 3,35 olarak hesaplanmıştır. Ortalamanın 3,0 üstünde olması, girişimcilerin *esnaf girişimci* özelliklerini daha fazla gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

Ticari potansiyelleri görebilme düzeyi, tipolojilerin belirlenmesindeki altıncı parametredir. Fırsatları daha fazla görebilen girişimcilerde *fırsatçı girişimci* özellikleri, daha az görenlerde ise *esnaf girişimci* özellikleri yüksek düzeyde görülmektedir (Özkul, 2008: 173). Bu düzeyi belirlemek üzere girişimcilere “Ticari potansiyeli olan iş fırsatlarını veya iş düşüncelerini her zaman göremeyebilirim” sorusu sorulmuş, yanıtlarını “1-Hiç katılmıyorum” ile “5-Kesinlikle katılıyorum” arasında vermeleri istenmiştir. Verilen yanıtlara göre ortalama puan hesaplanmıştır. Ortalama puanın 3.0’ın altında olması *fırsatçı girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu, üstünde olması ise *esnaf girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Puanlandırma Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Girişimcilerin ticari potansiyelleri görebilme düzeylerine göre ortalama puanları

		Frekans	Yüzde	Puan	Toplam Puan
Ticari potansiyeli olan iş fırsatlarını veya iş düşüncelerini her zaman göremeyebilirim	Hiç katılmıyorum	36	25,4	1	36
	Katılmıyorum	45	31,7	2	90
	Kararsızım	47	33,1	3	141
	Kısmen katılıyorum	7	4,9	4	28
	Kesinlikle katılıyorum	7	4,9	5	35
	Toplam	142	100,0		330
Ortalama	2,32	Tipoloji			Fırsatçı

Girişimcilerin ticari potansiyelleri görebilme durumlarına göre sonuçlara bakıldığında en büyük grubun %33,1 ile Girişimcilerin ticari potansiyelleri görebilme durumlarına göre sonuçlara bakıldığında en büyük grubun %33,1 ile “kararsız” olanlar grubu olduğu görülmektedir. İfadeye katılmayanlar %31,7 ile ikinci sırada, hiç katılmayanlar ise %25,4 ile üçüncü sırada çıkmıştır. Bu sonuçlar, girişimcilerin çoğunlukla ticari potansiyeli olan iş fırsatlarını ve düşüncelerini görebildiklerini ortaya koymaktadır. Tipoloji yönünden toplam puan 330, ortalama 2,32 olarak hesaplanmıştır. Ortalamanın 3,0 altında olmasından dolayı girişimcilerin *fırsatçı girişimci* özelliklerini daha fazla gösterdikleri söylenebilir.

Belirsizlik durumlarına girişimcilerin bakışı, girişimci tipolojilerinin belirlenmesinde kullanılan yedinci parametredir. Belirsizlik durumlarını olumsuz değerlendiren ve bunu kötü olarak niteleyen girişimcilerde *esnaf girişimci*, belirsizlikleri yeni fırsatlara yol açabilecek ortamlar olarak görenlerde ise *fırsatçı girişimci* özellikleri daha fazladır (Özkul, 2008: 174). Girişimcilerin belirsiz durumlarına bakışlarını belirlemek üzere “Belirsizlik durumları benim için yeni fırsatların ortaya çıktığı dönemler değildir” sorusu sorulmuş, yanıtlarını “1-Hiç katılmıyorum” ile “5-Kesinlikle katılıyorum” arasında vermeleri istenmiştir. Verilen yanıtlara göre ortalama puan hesaplanmıştır. Ortalama puanın 3,0’ın altında olması *fırsatçı girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu, üstünde olması ise *esnaf girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Puanlandırma Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Girişimcilerin belirsizlik durumlarına bakışlarına göre ortalama puanları

		Frekans	Yüzde	Puan	Toplam Puan
Belirsizlik durumları benim için yeni fırsatların ortaya çıktığı dönemler değildir	Hiç katılmıyorum	39	27,5	1	39
	Katılmıyorum	51	35,9	2	102
	Kararsızım	43	30,3	3	129
	Kısmen katılıyorum	3	2,1	4	12
	Kesinlikle katılıyorum	6	4,2	5	30
	Toplam	142	100,0		312
Ortalama	2,19	Tipoloji			Fırsatçı

Tablo 10’deki sonuçlar incelendiğinde, girişimcilerin büyük bir çoğunluğunun belirsizlik durumlarını bir fırsat olarak değerlendirdikleri görülmektedir. İfadeye katılmadıklarını belirtenler %35,9 ile ilk sırada çıkmıştır. Hiç katılmayanların %27,5’lik oranı ile birlikte değerlendirildiğinde yaklaşık her üç girişimciden ikisinin belirsizlikleri yeni fırsatlar olarak gördüğü sonucu ortaya çıkmaktadır. Girişimcilerin belirsizlik durumlarına bakışlarına yönelik toplam puanları 312, ortalama puanları 2,19 olarak hesaplanmıştır. Ortalamanın 3,0 altında olmasından dolayı girişimcilerin *fırsatçı girişimci* özelliklerini daha fazla gösterdikleri söylenebilir.

Girişimci tipolojilerinin belirlenmesinde sekizinci parametre, girişimcilerin yeniliğe nasıl baktıklarıdır. Yeniliğe açık olan girişimcilerde *fırsatçı*, daha kapalı olan girişimcilerde ise *esnaf girişimcilik* özellikleri daha fazladır (Özkul, 2008: 176). Girişimcilerin yeniliğe bakışlarını belirlemek üzere “Yeni stratejiler oluşturmak ve yeni bir şeyler üretmektense, mevcut durumu muhafaza etmek daha önemlidir” sorusu sorulmuş, yanıtlarını “1-Hiç katılmıyorum” ile “5-Kesinlikle katılıyorum” arasında vermeleri istenmiştir. Verilen yanıtlara göre ortalama puan hesaplanmıştır. Ortalama puanın 3,0’ın altında olması *fırsatçı girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu, üstünde olması ise *esnaf girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Puanlandırma Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Girişimcilerin yeniliğe bakış açılarına göre ortalama puanları

		Frekans	Yüzde	Puan	Toplam Puan
Yeni stratejiler oluşturmak ve yeni bir şeyler üretmektense, mevcut durumu muhafaza etmek daha önemlidir	Hiç katılmıyorum	35	24,6	1	35
	Katılmıyorum	57	40,1	2	114
	Kararsızım	40	28,2	3	120
	Kısmen katılıyorum	5	3,5	4	20
	Kesinlikle katılıyorum	5	3,5	5	25
	Toplam	142	100,0		314
Ortalama	2,21	Tipoloji			Fırsatçı

Girişimcilerin yeniliklere bakış açılarına yönelik sonuçlar incelendiğinde, %40,1 ile ifadeye katılmayanların ilk sırada, %28,2 ile kararsızların ikinci sırada, %24,6 ile hiç katılmayanların üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Bu sonuçlar, girişimcilerin büyük bir çoğunlukla yeni stratejiler oluşturmayı ve yeni bir şeyler üretmeyi tercih ettiklerini göstermektedir. Girişimcilerin yeniliğe bakış açıları toplam puanı 314, ortalama puanı 2,21 olarak hesaplanmıştır. Ortalamanın 3,0 altında olması, girişimcilerin *fırsatçı girişimci* olmaya daha meyilli olduklarını ortaya koymaktadır.

Girişimci tipolojilerinin belirlenmesinde girişimcilerin kişisel yapıları dokuzuncu parametreyi oluşturmaktadır. Esnaf girişimci özelliklerini daha fazla gösterenlerin daha katı, fırsatçı girişimci özelliklerini gösteren girişimcilerin ise daha esnek bir kişisel yapısı bulunmaktadır (Özkul, 2008: 177). Girişimcilerin kişisel yapılarını belirlemek üzere “Her zaman katı, otoriter ve kurallara bağlı olmak gerektiğine inanırım” sorusu sorulmuş, yanıtlarını “1-Hiç katılmıyorum” ile “5-Kesinlikle katılıyorum” arasında vermeleri istenmiştir. Verilen yanıtlara göre ortalama puan hesaplanmıştır. Ortalama puanın 3,0’ın altında olması *fırsatçı girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu, üstünde olması ise *esnaf girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Puanlandırma Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Girişimcilerin kişisel yapılarına göre ortalama puanları

		Frekans	Yüzde	Puan	Toplam Puan
Her zaman katı, otoriter ve kurallara bağlı olmak gerektiğine inanırım	Hiç katılmıyorum	38	26,8	1	38
	Katılmıyorum	49	34,5	2	98
	Kararsızım	44	31,0	3	132
	Kısmen katılıyorum	6	4,2	4	24
	Kesinlikle katılıyorum	5	3,5	5	25
	Toplam	142	100,0		317
Ortalama	2,23	Tipoloji			Fırsatçı

Tablo 12’deki sonuçlar, girişimcilerin çoğunlukla her zaman katı, otoriter ve kurallara bağlı olmaya inanmadıklarını ortaya koymaktadır. İfadeye katılmayan ve hiç katılmayanların oranları %60’ın üzerindedir. Kişisel yapılarına göre toplam puan 317, ortalama puan 2,23 olarak hesaplanmıştır. Ortalamanın 3,0’ın altında çıkmış olmasından dolayı girişimcilerin *fırsatçı girişimci* özelliklerini daha fazla taşıdıkları söylenebilir.

Girişimci tipolojisi belirlemede onuncu ve son parametre karar alma süreçlerindeki yaklaşımdır. Karar alma sürecinde geçmişi, bugünü ve geleceği bir bütün olarak değerlendiren girişimciler *fırsatçı girişimci*, karar almada sadece günün şartlarını göz önünde bulunduran girişimciler ise *esnaf girişimci* özelliklerini daha fazla göstermektedir (Özkul, 2008: 178). Girişimcilerin karar alma süreçlerindeki yaklaşımı belirlemek üzere “Kararlarımı sadece bugüne bakarak belirlerim. Geçmiş ve gelecek benim için önemsizdir” sorusu sorulmuş, yanıtlarını “1-Hiç katılmıyorum” ile “5-Kesinlikle katılıyorum” arasında vermeleri istenmiştir. Verilen yanıtlara göre ortalama puan hesaplanmıştır. Ortalama puanın 3,0’ın altında olması *fırsatçı girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu, üstünde olması ise *esnaf girişimci* özelliklerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Puanlandırma Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Girişimcilerin karar alma sürecine yaklaşımlarına göre ortalama puanları

		Frekans	Yüzde	Puan	Toplam Puan
Kararlarımı sadece bugüne bakarak belirlerim. Geçmiş ve gelecek benim için önemsizdir	Hiç katılmıyorum	45	31,7	1	45
	Katılmıyorum	42	29,6	2	84
	Kararsızım	47	33,1	3	141
	Kısmen katılıyorum	3	2,1	4	12
	Kesinlikle katılıyorum	5	3,5	5	25
	Toplam	142	100,0		307
Ortalama	2,16	Tipoloji			Fırsatçı

Tablo 13’deki sonuçlar da, önceki sorulara verilen yanıtlara benzer şekilde, girişimcilerin büyük bir çoğunlukla karar alma süreçlerinde geçmişi ve geleceği göz önünde bulundurduklarını göstermektedir. Bu soruda kararsızlar %33,1 ile ilk sırada yer alırken hiç katılmayanlar %31,7 ile ikinci, katılmadıklarını belirtenler ise

%29,6 ile üçüncü sırada yer almıştır. Soruya yönelik toplam puan 307, ortalama puan ise 2,16 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanın 3.0'ın altında olmasından dolayı girişimcilerin *fırsatçı girişimci* tipolojisinin özelliklerini daha fazla taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekonomik sistem içerisinde girişimcilik, kalkınma ve gelişme adına büyük bir öneme sahiptir. Küçük ve orta boy işletmelerin dünyanın birçok ülkesinin ekonomik sisteminde %95'in üstünde yer alması, Avrupa Birliği'ndeki 28 ülkede bu oranın %99,8 gibi çok yüksek oranda olması (Muller vd., 2019), girişimciliğin önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Girişimcilik tipolojileri, girişimcilik özelliklerinin sınıflandırılması olarak tanımlanabilir. Bu sınıflandırma içerisinde birtakım özellikler, birden fazla sınıf içerisinde değerlendirilebilmektedir. Tipolojileri önemli kılan, girişimcilerin üstün yönleriyle eksik yönlerini ortaya koyabilmesi, başarılı girişimciliğin artırılmasına katkı sağlayabilmesidir. Başka bir ifade ile tipoloji özellikleri, girişimin ve girişimcinin başlangıç süreçlerinde durum değerlendirmesinin yapılması adına güçlü kavramsal araçlar sunmasıdır (Woo vd., 1991). Bu konuda yapılan araştırmalarda girişimcilere ve girişimciliğe yönelik birçok sınıflandırma yapılmıştır. Örnek olarak Smith ve Miner (1983) yüksek eğitim seviyeli girişimcilerin *fırsatçı girişimci* olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmekte, aynı özelliğe De Jorge Moreno vd. (2008) modern girişimci adını vermektedir. Smith (1967) girişimcileri esnaf ve fırsatçı olarak iki sınıfa ayırmış, bu ayrım birçok araştırmacı tarafından da temel bir ayrım olarak kabul edilmiştir. Acs (2006)'a göre insanlar ya fırsatları değerlendirmek için ya da mecburiyet doğrultusunda girişimci olmaya itilmektedir.

Bu çalışmada Ankara ilindeki bir Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren işletmelerin girişimci tipolojilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda toplanan verilerin analizleri sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- ✓ Girişimciler, eğitim durumlarına göre çoğunlukla esnaf girişimci tipolojisine uymalarına karşılık, lisans ve lisansüstü mezunu girişimci sayısının son yıllardaki artışına bağlı olarak fırsatçı girişimci tipolojisi özellikleri de göstermeye başlamıştır. Ulaşılan sonuç, girişimcilerin her iki tipolojiye de yaklaşık aynı uzaklıkta yer aldığını göstermiştir.
- ✓ Önceden bir işletmenin yönetiminde yer alıp almadıklarına göre yapılan inceleme sonucunda girişimcilerin esnaf girişimci tipolojisine uygun oldukları tespit edilmiştir.
- ✓ Firma yapısının esnek veya katı olup olmadığına yönelik olarak yapılan inceleme ve analizler sonucunda girişimcilerin fırsatçı girişimci tipolojisine daha yakın oldukları tespit edilmiştir.
- ✓ Risk alma durumlarına göre girişimcilerin tipolojik özellikleri incelendiğinde, esnaf girişimci tipolojisi özelliklerini daha fazla gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ Girişimcilerin ticari potansiyelleri fark edebilme yetenekleri, belirsiz durumlarına bakış açıları, yeniliğe bakış açıları, kişisel yapıları ve karar alma süreçlerine yaklaşımları yönlerinden girişimcilerin fırsatçı girişimci özelliklerini daha fazla taşıdıkları tespit edilmiştir.

Sonuçlara genel olarak bakıldığında girişimcilerin fırsatçı girişimci özelliklerinin daha çok taşıdıkları görülmektedir. Girişimciliğin ülke ekonomileri açısından önemi düşünüldüğünde, girişimcilikteki başarı oranını yükseltebilmek adına girişimcilik tipolojilerinin farklı örneklerle ve farklı bölgelerde araştırılması önerilebilir. Tipolojilerin temel çıkış noktasının girişimcilikteki başarıyı artırmak olduğu düşünüldüğünde, üniversite öğrencilerine girişimcilik tipolojileri derslerinin konulmasının da faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acs, Z. J. (2006). How Is The Entrepreneurship Good For Economic Growth?. *Innovations*, 1(1), 97-107.
- Aidis, R. (2003). *Entrepreneurship and Economic Transition*. Tinbergen Institute Discussion Paper, Faculty of Economics and Econometrics, University of Amsterdam, TI 2003-015/2. <https://papers.tinbergen.nl/03015.pdf>, Erişim Tarihi: 22.12.2019.
- Antoncic, B. ve Hisrich, R. D. (2003). Clarifying The Intrapreneurship Concept. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 10(1), 7-24.
- Ardichvili, A., R. Cardono ve S. Ray. A. (2003). Theory of Entrepreneurial Opportunity Identification and Development. *Journal of Business Venturing*, (18), 105-123.

- Aslan, Ş. ve Atabey, A. (2009). Küresel Rekabette Kadın Girişimcilerin Rolü ve Türk Kadın Girişimci Tipolojisi. *Journal of Azerbaijani Studies*, 1-17.
- Bozkurt, Ö. ve Erdurur, K. (2013). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2): 57-78.
- Bygrave, B. (1998). Building An Entrepreneurial Economy: Lessons From The United States. *Business Strategy Review*, 9(2), 11-18.
- De Jorge Moreno, J., Castillo, L. L., ve Masere, E. D. Z. (2007). Influence of Entrepreneur Type, Region and Sector Effects on Business Self-Confidence: Empirical Evidence From Argentine Firms. *Entrepreneurship and Regional Development*, 19(1), 25-48.
- Dulupçu, M. A., Sungur, O., Demirgil, H., Şentürk, C., Özkul, G. ve Ezgn, A. (2007). Yenilik, İşbirliği ve Girişimcilik: Batı Akdeniz Bölgesi (Antalya-Burdur Isparta, BBS TR61) KOBİ'lerinin Tutumlarının Değerlendirilmesi. TOBB Yayınları.
- Ferrante, F. (2005). Revealing Entrepreneurial Talent. *Small Business Economics*, 25(2), 159-174.
- Gözek, S. (2006). Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarık Ekonomisi Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.
- Johnson, D. (2001). What is Innovative and Entrepreneurship? Lessons for Larger Organizations. *Industrial and Commercial Training*, 33(4), 135-140.
- Mueller, S. L. and Thomas, A. S. (2001). Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and Innovativeness. *Journal of Business Venturing*, 16(1), 51-75.
- Muller, P., Robin, N., Jessie, W. ... Cooney, T. (2019). Annual Report on European SMEs, 2018-2019, (Ed. Karen Hope), European Union
- Müftüoğlu, T. (2013). İşletme İktisadı. 8. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Onay, M. ve Çavuşoğlu, S. (2010). İşletmelerde Girişimcilik Özelliğini Etkileyen Faktörler: İç Girişimcilik. Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(1), 47-67.
- Öğüt, A., Şendoğdu, A. ve Yılmaz, N. (2006). Bilişimci Girişimcilik Tipolojisi Açısından Bilgi Yönetiminin İlkeleri. Uluslararası Girişimcilik Kongresi. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi İktisadi ve İdari Birimler Fakültesi, 25-27 Mayıs 2006, 431-436, Bışkek.
- Özgüner, M. (2015). Girişimcilik Tipleri ve Kişilik Tipleri İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(1), 148-160.
- Özkan, Ş. F. Gündoğdu, Ö. S. E. ve Aksu, H. (2010). Türkiye’de Girişimcilik ve Belirleyicileri: Marmara ve Doğu Anadolu Bölgesi Üzerine Bir Uygulama. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 58(4), 145- 172.
- Özkul, G. (2008). Girişimcilik Teorileri ve Girişimci Tipleri: Antalya-Burdur-Isparta İllerinde (İBBS Düzey 2 TR61 Bölgesinde) İmalat Sanayi Kobi’lerindeki Girişimciler Üzerine Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Isparta.
- Özkul, G. ve Dulupçu, M. A. (2007). Kişisel Gelişimin Girişimci Tipleri Üzerine Etkisi: Antalya-Isparta İllerinde Bir İnceleme. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 67-92.
- Peredo, A. M. ve McLean, M. (2006). Social Entrepreneurship: A Critical Review Of The Concept. *Journal of World Business*, 41(1), 56-65.
- Rauch, A. ve Frese, M. (2000). Psychological Approaches to Entrepreneurial Success: A General Model and An Overview of Findings. (Eds.) C.L. Cooper ve I.T. Robertson, *International Review of Industrial and Organizational Psychology*, Chichester: Wiley, 101-142.
- Savrul, B. K. ve Akyüz, D. (2016). Türkiye Ekonomisinde Kadın Girişimcilerin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Çözüm Önerileri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(1), 165-185.
- Smith, N. R. ve Miner, J. B. (1983). Type of Entrepreneur, Type of Firm, and Managerial Motivation: Implications For Organizational Life Cycle Theory. *Strategic Management Journal*, 4(4), 325-340.

- Subanova, A. (2013). Türkiye'deki Kırgız ve Kazak Kökenli Göçmen Girişimciler Üzerine Bir Alan Araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara.
- Taylor, D. W. and Walley, E. E. (2003). The Green Entrepreneur: Visionary, Maverick or Opportunist?. Manchester Metropolitan University Business School Working Paper Series, ISSN: 1478-8209.
- Toma, S. G., Grigore, A. M., ve Marinescu, P. (2014). Economic Development and Entrepreneurship. Procedia Economics and Finance, 8(2014), 436-443.
- Top, S. (2012). Girişimcilik Keşif Süreci. (1. Basım), İstanbul: Beta Yayınevi.
- Topkaya, Ö. (2013). Tarihsel Süreçte Girişimcilik Teorisi: Girişimciliğin Ekonomik Büyüme ve İstihdam Boyutu, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 8(1), 29-53.
- Tunç, B. (2007). İşletmelerde Yaratıcılık Yenilikçilik Girişimcilik Yönetimi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İzmir.
- Valdez, Z. (2008). The Effect Of Social Capital on White, Korean, Mexican and Black Business Owners' Earnings in the US. Journal of Ethnic and Migration Studies, 34(6), 955-973.
- Woo, C. Y., Cooper, A. C. and Dunkelberg, W. C. (1991). The Development And Interpretation of Entrepreneurial Typologies. Journal of Business Venturing, 6(2), 93-114.
- Yıldız, S. (2007). Girişimcilik. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.